

Информация относно управлението на риска на ДФ „ЦКБ Лидер“, съгласно чл. 43, ал. 1 от Наредба №44

Управляващо дружество „ЦКБ Асетс Мениджмънт“ ЕАД („Управляващото Дружество” или „УД”), действащо за сметка на ДФ „ЦКБ Лидер” („Фонда” или „ДФ”), разкрива публично най-малко един път годишно информация на страницата на дружеството www.ccbam.bg, относно целите и политиката във връзка с управлението на рисковете поотделно за всеки риск, както и информацията относно използваните методи за оценка на всеки вид риск и описание на съответните вътрешни и външни показатели, които се вземат предвид при прилагането на метода на измерване.

I. Цели и политика на ДФ „ЦКБ Лидер” във връзка с управлението на рисковете поотделно за всеки риск

A. Политики и процедури за управление на различните видове риск

Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху инвестициите, включително на рисковете произтичащи от макроикономическата среда.

Процедурите за управление на риска включват:

- а) идентификация на риска;
- б) оценка на риска;
- в) избор на стратегия по отношение на риска;
- г) избор на начини за намаление степента на риска;
- д) контрол нивото на риска.

Оценяването, анализа и мониторинга на рисковите фактори се извършва ежедневно от служителите в отдела за анализ и управление на риска.

Рисковите фактори, които оказват влияние върху инвестициите, управлявани от УД са:

а) пазарен риск - възможността да се реализират загуби поради неблагоприятни изменения в цените на ценни книжа, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други.

Компонентите на пазарния риск са:

- аа) лихвен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга поради изменение на нивото на лихвените проценти.
- бб) валутен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга или депозит, деноминирани във валута, различна от лев и евро, поради изменение на курса на обмяна между тази валута и лева или евро.

вв) ценови риск, свързан с инвестиции в акции или други дялови ценни книжа - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

б) кредитен риск – възможността от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите, в които те извършват дейност;

в) операционен – възможността да се реализират загуби, свързани с грешки или несъвършенства в системата на организация, недостатъчно квалифициран персонал, неблагоприятни външни събития от нефинансов характер, включително и правен риск;

г) ликвиден риск – възможността от загуби от наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения.

д) риск от концентрация – възможността от загуба поради неправилна диверсификация на експозиции към емитенти, групи свързани емитенти, емитенти от един и същ икономически отрасъл или географска област или възникнал от една и съща дейност, което може да причини значителни загуби, както и рискът, свързан с големи непреки кредитни експозиции.

е) риск за устойчивостта – това е събитие или условие от екологично, социално или управленско естество (Environmental, Social and Governance/ESG), което, ако настъпи, може да има съществено отрицателно въздействие върху стойността и/или възвращаемостта на инвестициите.

УД във връзка с всички рискове на които е изложен ДФ предприема следните действия:

1. установява адекватно документирани организационни мерки, процеси и техники за измерване на рисковете, които гарантират, че рисковете, свързани с всяка позиция и нейното влияние върху общия рисков профил, са правилно измерени въз основа на точни и надеждни данни;

2. извършва при необходимост периодични бек тестове за преглед на валидността на мерките за измерване на риска, които включват прогнози и оценки, базирани на модел;

3. извършва периодични, но не по-малко от 1 път годишно, стрес тестове на ликвидността и сценарийни анализи, с цел подготовка за извършване на действия в случай на настъпване на рисковете, възникващи от потенциални промени в пазарните условия, които може да повлияят неблагоприятно на ДФ;

ПАЗАРЕН РИСК

Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на пазарния риск, свързан с осъществяването на дейността на Фонда.

Управляващото Дружество измерва лихвения риск чрез изчисляването на дюрация. Дюрацията е основната мярка за чувствителността на дадена ценна книга към изменението на нивото на лихвените проценти. УД използва метода на модифицираната дюрация, за да измери лихвения риск, свързан с всяка ценна книга, базирана на лихвен процент като облигации, лихвени суапи, фючърси, базирани на лихвени проценти, и фючърси, базирани на облигации. УД прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на лихвения риск.

Дългосрочната стратегия за управление на лихвения риск включва определяне на целеви стойности на чувствителността на портфейла към изменението на нивото на лихвените проценти, съгласно инвестиционните цели и политика на ДФ.

Краткосрочната стратегия включва ежеседмично определяне на чувствителността на дадена ценна книга към изменението на нивото на лихвените проценти.

Управляващото Дружество измерва валутния риск за всяка валута, различна от лев и евро, прилагайки краткосрочна и дългосрочна стратегия.

Дългосрочната стратегия за управление на валутния риск включва измерване чрез използване на историческата волатилност на курса на съответната валута към лева или еврото спрямо нетната валутна експозиция.

Краткосрочната стратегия за управление на валутния риск включва следене на ефективността на предпазването от валутен риск спрямо разпоредбите на МСС 39.

Управляващото Дружество прилага краткосрочна стратегия за управление на ценовия риск като измерва и анализира получените резултати чрез един от приложимите за съответния пазар на ценни книжа количествени методи:

1. Историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение;
2. β -коефициента към индексите на съответните пазари;

При невъзможност за прилагане на точка 1 и 2, УД използва стандартното отклонение на избрания индекс на регулирания пазар, на който се търгуват дадените акции като заместител при цялостния анализ на портфейлите. Посочените тук казатели се изчисляват веднъж в месеца.

Общият риск на портфейла се измерва чрез историческата волатилност на цената на дяловете/акциите, измерена чрез стандартно отклонение.

Дългосрочната стратегия за управление на ценовия риск включва:

1. оценка на приложимостта и ефективността на използваните методи за измерване на ценовия риск;
2. изготвяне на предложения до Съвета на директорите на УД при установяване на необходимост от промяна на използваните методи за измерване на ценовия риск.

Ръководителят на отдел „Анализ и управление на риска“ следи ежедневно ограниченията на инвестициите по групи финансови инструменти описани в правилата на Фонда, като по този начин осигурява спазването на определената рискова политика на ДФ. Всяко преминаване на ограниченията по предходното изречение се документира от отдела за анализ и управление на риска и се докладва на управителните органи на управляващото дружество за предприемане на коригиращи действия.

КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА

Кредитен риск е общо рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на ценни книжа, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и неочаквани събития в държавите, в които те извършват дейност.

УД разглежда три основни вида кредитен риск:

1. Контрагентен риск е рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки. Експозицията на Фонда към насрещната страна по сделка с

извънборсово търгувани деривативни инструменти може да бъде намалена като се използва обезпечение, което трябва да бъде достатъчно ликвидно. Обезпечението е ликвидно, ако то може да бъде продадено на цена, която е близка до неговата оценка преди момента на извършване на продажбата.

2. Сетълмент риск е рискът, възникващ от възможността договорните фондове да не получат насрещни парични средства или финансови инструменти от контрагент на датата на сетълмент, след като те са изпълнили задълженията по дадени сделки към този контрагент. УД измерва този риск чрез стойността на всички неприключили сделки с една насрещна страна като процент от стойността на управлявания портфейл. Не се включват сделките сключени при условие на сетълмент DVP (доставка срещу плащане) и на пазари с функциониращ клирингов механизъм.

3. Инвестиционен кредитен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена дългова ценна книга поради кредитно събитие при емитента на този инструмент. Кредитно събитие включва обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, съществена промяна в капиталовата структура, намаляване на кредитния рейтинг и др. УД извършва качествен и количествен кредитен анализ на базата на:

- Финансовите отчети на емитента;
- Капиталовата структура на емитента;
- Обезпечението на емисията, в случаите когато емисията е обезпечена;
- Управлението и репутацията на емитента.

Лимитите за сделки и нивата на риск, свързани с кредитния риск, се одобряват и преразглеждат на тримесечие от Съвета на директорите на УД по предложение на отдела за анализ и управление на риск.

Управляващото дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна.

Краткосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

1. текуща и последваща оценка на кредитния риск на дълговите финансови инструменти в портфейла на Фонда чрез качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на емитента, обезпечението на емисията, управлението и репутацията на емитента или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг за целите на оценката.
2. текуща и последваща оценка на кредитния риск на насрещната страна по извънборсови сделки посредством качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на контрагентите по извънборсови сделки, предоставеното обезпечението (в случай на наличие на такова), управлението и репутацията на съответния контрагент или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг;
3. проследяване стойността и честотата на неприключилите сделки с даден контрагент;
4. ежедневен контрол спазването на законовите и приетите вътрешни лимити за концентрация към кредитен риск;
5. постоянно наблюдение на развитието и взаимовръзките между пазарите и икономиката, което улеснява идентифицирането на потенциални рискове от концентрации на кредитен риск (както на ниво група, така и на самостоятелна основа) и факторите, които ги предизвикват.

Дългосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

1. изграждане на адекватни системи за управление на информацията, които да позволяват идентифициране на концентрации на кредитен риск и риск на насрещната страна;
2. определяне на вътрешни лимити за концентрация на кредитен риск, в съответствие с инвестиционните цели и политика на Фонда, при необходимост и по преценка на отдел „Анализ и управление на риска” и отдел „Управление на портфейли и колективни инвестиционни схеми”;
3. реструктуриране на портфейла на Фонда в случаите на установен риск от влошаване платежоспособността на даден емитент или контрагент или група емитенти или контрагенти, установена прекомерна концентрация на кредитен риск и др. Портфейлът на Фонда се реструктурира по предложение на отдел „Анализ и управление на риска”, съгласувано с отдел „Управление на портфейли и колективни инвестиционни схеми”.

ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

Оперативните рискове могат да бъдат:

- Вътрешни – свързани с организацията на работата на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.
- Външни – свързани с макроикономически, политически и други фактори, които оказват и/или могат да окажат влияние върху дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

Вътрешните оперативни рискове се състоят без да се ограничават до:

- а. Рискове свързани с персонал;
- б. Технологичен риск.

Външните оперативни рискове се състоят без да се ограничават до:

- а. Риск на обкръжаващата среда;
- б. Риск от физическо вмешателство.

Оценката на оперативните рискове свързани с дейността на Фонда се извършва от Отдел за анализ и управление на риска.

Служителите, работещи в Управляващото Дружество оказват пълно съдействие на Отдела за анализ и управление на риска.

Рисковете, свързани с дейността на Фонда, се оценяват с една от следните оценки:

1. нисък – когато всички рискове са покрити с адекватни контролни процедури с висока ефективност и липсват или са налице незначителни отклонения;
2. среден – когато всички рискове са покрити в известна степен с контролни процедури с недостатъчна ефективност;
3. висок – когато не всички рискове са покрити с контролни процедури и/или процедурите на предварителния контрол липсват или не действат ефективно, в резултат на което е нарушено спазването на принципите за добро управление и прозрачност.

Рискове свързани с персонала, това са рисковете от загуби, свързани с възможността от грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация, неблагоприятни изменения в трудовото законодателство.

Методи за управление на рисковете свързани с персонала:

- Ясно дефиниране на вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите;
- Ясно дефинирани вътрешни правила за достъп до информационните системи и бази данни на Управляващото Дружество;
- Регулярни обучения на персонала по теми свързани с:
  - финансова теория и практика;
  - управление на риска;
  - нормативната база имащи отношение към дейността на Фонда;
  - информационни технологии и сигурност;
  - други.
- Регулярни срещи между отделните звена на Управляващото Дружество за обмяна на опит, впечатления и препоръки, по отношение на източниците на риск и търсене на решения за управлението и минимизирането им;
- Ежегодни събеседвания и оценка на персонала;
- Поддържане на отворени, открити комуникации между различните отдели в Управляващото Дружество.

Технологичен риск, това са рисковете свързани със загуби, обусловени от несъвършенството на използваните технологии - неадекватност на провежданите операции, липса на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни.

Методи за управлението на технологичните рискове:

- архивиране на информационната система на Фонда;
- Процедура за възстановяване на работоспособността на информационната система на Фонда;
- Организация и управление на достъпа на потребителите до информационната система на Фонда;
  - Дефиниране на различни класове информация, съхранявана в УД
  - Дефиниране на нива на достъп на служителите на Управляващото Дружество според длъжностната им характеристика.

Риск на обкръжаващата среда, това са рисковете свързани с възможните загуби, свързани с изменения в средата от нефинансов характер, в която оперира Фонда - изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система.

Методи за управление на рисковете свързани с обкръжаващата среда:

- Поддържане на актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на Фонда;
- Използване на външни консултанти и юридически кантори в случай на необходимост за имплементиране на нормативните изисквания спрямо дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;
- Вземане на активно участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

Риск от физическо вмешателство – това са рисковете асоциирани със загуби, в следствие на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Фонда – грабеж, терористичен акт, непозволено проникване в информационната система на Фонда или Управляващото Дружество.

Методи за управление на риска от физическо вмешателство:

- Профилактика на регулярна база на въведените системи за наблюдение и контрол;
- Разработване на процедура за евакуация на служителите в случаите на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;
- Процедура за докладване на инциденти.

Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на операционния риск, свързан с осъществяването на дейността на Фонда.

Дългосрочната стратегия предвижда следните принципи при развитието на управлението на операционния риск:

1. Идентифициране на основните рискови идентификатори и представянето им пред Съвета на директорите на УД.
2. Създаване на карта на процесите в дружеството, както и правила за разпределението на задачите и отговорностите на звената при всеки един от процесите.
3. Статистическо измерване на точките, в които са концентрирани най-много събития.
4. Усъвършенстване на организацията, създавайки ясни правила и инструкции за всеки един от процесите.
5. Изготвяне на стратегия за редуциране на риска, чрез сключване на застраховки и други механизми за прехвърляне на риска.
6. Изготвянето на правила за сътрудничество с Отдела за Нормативно съответствие на УД.
7. Определяне на служителите, които ще са отговорни за следене на процесите, протичащи в отделите на УД, свързани с дейността на Фонда.

Краткосрочна стратегия за управлението на операционния риск:

1. Основната цел на краткосрочната стратегия е определяне на насоките, които трябва да бъдат следвани за идентифициране, оценка, наблюдение, контрол и намаляване на операционния риск, свързан с дейностите на Фонда, както и определяне на организационната структура в УД, заета със създаването и практическото прилагане на системата за управление на операционния риск.

2. Идентифициране на операционния риск - за откриване и разграничаване на операционния риск от другите видове риск, УД използва подробен анализ на бизнес процесите в дружеството, както и вътрешно за всяко звено изследване, което представлява дейност по установяване на факти, спомагащи за разкриването, определянето и локализирането на източниците и концентрация на операционен риск в дейността на Фонда. Допуска се определени (малко на брой) рискове да не бъдат проследени (неидентифицирани). Поради тази причина във всеки отдел е въведена процедурата по Риск и Контрол Само-оценка, една от целите на която е да се подобри своевременното установяване на неидентифицираните рискове.

2.1 С цел по-точно разпределяне на операционните събития по рискови класове в зависимост от първопричината за тяхното възникване, в дейността на Фонда са идентифицирани, като потенциални четири основни рискови категории:

2.1.1 Рискове свързани с персонал - *Например*: грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация.

2.1.2 Технологичен риск - *Например*: неадекватност на провежданите операции, липса

на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни.

2.1.3 Риск на обкръжаващата среда *Например:* изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система.

2.1.4 Риск от физическо вмешателство – *Например:* грабеж, терористичен акт, неправомерно проникване в информационната система, природни бедствия, пожар.

2.2 Бизнес процес - Една или няколко свързани помежду си процедури или операции, които съвместно реализират определена бизнес задача и реализирането им води до конкретни резултати. С оглед постигането на по-точни резултати в оценка на операционния риск са идентифицирани следните основни бизнес процеси:

2.2.1 Управление на портфейли

2.2.2 Координация и комуникация

2.2.3 Организация и управление на продажбите и обслужване на клиенти

2.2.4 Управление на риска

2.2.5 Вътрешен контрол

2.2.6 Дистрибуция на дялове на ИД/договорни фондове

2.2.7 Счетоводство на ИД/договорни фондове

2.2.8 Счетоводство на УД

2.2.9 Логистика

2.2.10 Управление на Човешките ресурси

2.2.11 Управление на УД

2.2.12 Процес на регулативно и вътрешногрупово отчитане, управленска информация

2.2.13 Оценка на НСА

3. Оценка на рисковете - чрез съпоставянето на идентифицираните рискове срещу бизнес процесите в една плоскост се отчита и влиянието им върху всеки вид осъществявана дейност в УД. Така се определя и така наречената рискова зона, която е пресечната точка на риска с конкретната дейност. Там е съсредоточен операционния риск, който най-често подлежи на количествено измерване. Рискът се оценява от гледна точка на характеристиките - честота на възникване и степен на въздействие. Ръководителят на отдел „Анализ и управление на риска“ съдейства на ръководителите от различните отдели, като им оказва методическа помощ в процеса на определяне на рисковете зони.

4. Наблюдение на рисковете - всички операционни събития, които носят ефективна загуба, както и такива с потенциална такава, надвишаваща 500 лв. следва да се докладват на отдела по „Анализ и управление на риска“ от съответните ръководители на отдели и да се регистрират в базата данни.

5. Управление/Редуциране на риска – стратегията включва прилагането на правила уреждащи организационната структура и нивата на отговорност, както и политики по управление на рисковете, конкретизирани във вътрешните за УД документи.

Ръководителите на отдели с помощта на отдела по Анализ и управление на риска могат да извършват по-задълбочени анализи на рисковете фактори, както и да определят нови методи за управлението / редуцирането им, които не противоречат на вътрешните правила на УД.

ЛИКВИДЕН РИСК

Управляващото дружество анализира ликвидния риск на база исторически данни за входящи и изходящи парични потоци, свързани с дейността на Фонда.

Този анализ служи за определяне на минималния праг от пари и парични еквиваленти в портфейла на Фонда.

Управляващото дружество провежда стрес тестове, където е необходимо, които позволяват да се оцени ликвидния риск на колективната инвестиционна схема при извънредни обстоятелства.

Фондът е длъжен да инвестира в ликвидни прехвърляеми ценни книжа и други ликвидни финансови активи, както и да поддържа такава структура на активите и пасивите, която да му позволява да изпълнява във всеки момент задълженията си по обратното изкупуване на дяловете.

Управляващото дружество управлява ликвидния риск съгласно Правилата за поддържане и управление на ликвидния риск. Правилата посочват принципите и методите на управление, както и правата и задълженията на лицата, отговорни за управлението, отчетността и вътрешния контрол върху ликвидността.

За управлението на ликвидността на Фонда управляващото дружество, определя измерители на ликвидния риск, като приема и прилага правилата по горния абзац за поддържане и управление на ликвидността и Политика за провеждане на стрес тестове на ликвидността по чл.45б от Наредба №44 от 20.10.2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове ("Наредба № 44").

РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ

Управляващото Дружество не може да инвестира повече от 5 на сто от активите на Фонда в прехвърляеми ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице.

Управляващото Дружество не може да инвестира повече от 20 на сто от активите на Фонда във влогове в едно лице по чл. 38, ал. 1, т. 6 от ЗДКИСДПКИ.

Рисковата експозиция на Фонда към насрещната страна по сделка с извънборсово търгувани деривативни финансови инструменти, не може да надвишава нито един от следните прагове:

- 10 на сто от активите, когато насрещната страна е кредитна институция по чл. 38, ал. 1, т. 6 от ЗДКИСДПКИ или
- 5 на сто от активите - в останалите случаи.

Управляващото Дружество може да инвестира до 10 на сто от активите на Фонда в прехвърляеми ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, при условие че общата стойност на тези инвестиции в лицата, във всяко от които Фондът инвестира повече от 5 на сто от своите активи не надвишава 40 на сто от активите на Фонда. Ограничението по изречение първо не се прилага относно влоговете в кредитни институции, върху които се осъществява пруденциален надзор, както и към сделките с извънборсово търгувани деривативни финансови инструменти с тези институции.

Независимо от ограниченията по абзац 1 - 3, Фондът не може да комбинира инвестициите в прехвърляеми ценни книжа или инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, влоговете при това лице, както и експозицията към същото лице, възникнала

в резултат на сделки с извънборсово търгувани деривативни финансови инструменти, когато в резултат на това комбиниране общата стойност на тези инвестиции ще надвиши 20 на сто от активите му.

Управляващото Дружество може да инвестира до 35 на сто от активите на Фонда в прехвърляеми ценни книжа и инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, ако ценните книжа и инструментите на паричния пазар са издадени или гарантирани от Република България, от друга държава членка на Европейския съюз, от техни регионални или местни органи, от трета държава или от публична международна организация, в която членува поне една държава членка.

Фондът може да инвестира до 25 на сто от активите си в покрити облигации. Общата стойност на инвестициите по изречение първо, надхвърлящи ограничението по чл. 45, ал. 1 от ЗДКИСДПКИ за експозиции към един емитент, не може да надхвърля 80 на сто от активите на колективната инвестиционна схема.

Прехвърляемите ценни книжа и инструментите на паричния пазар посочени по-горе не се вземат предвид за целите на ограничението, а именно: Управляващото Дружество може да инвестира до 10 на сто от активите на Фонда в прехвърляеми ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, при условие че общата стойност на тези инвестиции в лицата, във всяко от които Фондът инвестира повече от 5 на сто от своите активи не надвишава 40 на сто от активите на Фонда.

Всички посочени инвестиционни ограничения не могат да бъдат комбинирани, когато в резултат на това комбиниране общата стойност на инвестициите на Фонда в прехвърляеми ценни книжа или инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, влоговете при това лице, както и експозицията към същото лице, възникнала в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти съгласно ал. 1 – ба, ще надвиши 35 на сто от активите ѝ.

Дружествата, включени към една група за целите на съставяне на консолидиран финансов отчет съгласно признатите счетоводни стандарти, се разглеждат като едно лице при прилагане на всички изброени ограничения.

Общата стойност на инвестициите в прехвърляеми ценни книжа или инструменти на паричния пазар, емитирани от дружествата в една група, не може да надвишава 20 на сто от стойността на активите на Фонда.

При изчисляване на рисковата експозиция на ДФ към насрещната страна, се използва положителната пазарна стойност на извънборсово търгувания деривативен договор с тази насрещна страна. Позициите на ДФ в деривативни инструменти с една и съща насрещна страна могат да бъдат нетирани, ако УД може да гарантира прилагането на споразуменията за нетиране с насрещната страна от името на ДФ. Нетиране може да бъде извършено само на експозиции в извънборсово търгувани деривативни инструменти с една и съща насрещна страна. Не се разрешава нетиране с други експозиции на колективната инвестиционна схема към същата насрещна страна.

При изчисляване на рисковата експозиция на ДФ към насрещната страна УД взема предвид първите три ограничения ако съществува обезпечение. Обезпечението може да бъде отразено по нетна стойност, ако УД може да гарантира прилагането на споразуменията за нетиране с тази насрещна страна от името на ДФ.

УД изчисляват всички посочени ограничения за концентрация на емитента въз основа на базовата експозиция, възникнала чрез използването на деривативни финансови инструменти съгласно метода на поетите задължения.

При изчислението на рисковата експозиция на ДФ към насрещна страна по извънборсово търгуван деривативен инструмент по абзац 4 и 5, УД трябва да включват при изчисленията всяка рисковата експозиция към насрещна страна по извънборсово търгуван деривативен инструмент. Рисковата експозиция на ДФ към насрещна страна в резултат на сделки с извънборсово търгувани деривативни инструменти и техники за ефективно управление на портфейл се включва при изчисляването на праговете по чл. 45 и 46 ЗДКИСДПКИ.

Управляващо дружество, действащо за сметка на всички управлявани от него фондове, не може да придобива акции с право на глас, които биха му позволили да упражнява значително влияние върху управлението на емитент. Договорният фонд също така, не може да придобива повече от:

1. десет на сто от акциите без право на глас, издадени от едно лице;
2. десет на сто от облигациите или други дългови ценни книжа, издадени от едно лице;
3. двадесет и пет на сто от дяловете на една и съща колективна инвестиционна схема или друго предприятие за колективно инвестиране, което отговаря на изискванията на чл. 4, ал. 1 от ЗДКИСДПКИ;
4. десет на сто от инструментите на паричния пазар, издадени от едно лице.

Ограниченията, относно дела на придобитите финансови инструменти спрямо общия брой финансови инструменти, издадени от едно лице, по т. 2, 3 и 4 не се прилагат, когато в момента на придобиване на посочените инструменти Управляващото Дружество, действащо за сметка на Фонда, не може да изчисли брутната сума на дълговите ценни книжа, на инструментите на паричния пазар или нетната стойност на емитираните ценни книжа. За момент на придобиване се счита датата на сетълмент.

Управляващото Дружество може да инвестира не повече от 10 на сто от активите на Фонда в дяловете на едно и също предприятие за колективно инвестиране по чл. 38, ал. 1, т. 5 от ЗДКИСДПКИ, независимо дали е със седалище в държава членка или не.

Общият размер на инвестициите в дялове на предприятия за колективно инвестиране, различни от колективна инвестиционна схема, не може да надвишава 30 на сто от активите на Фонда.

При сключване на репо сделки, рисковата експозиция на Фонда към всяка отделна насрещна страна не може да надхвърля 10 на сто от активите му, когато насрещната страна е банка по чл. 38, ал. 1, т. 6 ЗДКИСДПКИ и 5 на сто от активите в останалите случаи.

Използването на репо сделки е свързано с определени рискове, като например риск от неизпълнение на задължението на контрагента. В този случай Фондът може да пристъпи към реализиране на полученото обезпечение. Ако обезпечението е под формата на ценни книжа, съществува риск продажбата му да донесе по-малко от предоставените парични средства, независимо дали поради неточно ценообразуване на обезпечението, неблагоприятни пазарни движения, влошаване на кредитния рейтинг на емитента на обезпечението или неликвидността на пазара, на който се търгува обезпечението. Съответно, ако обезпечението е под формата на парични средства, съществува риск те да са недостатъчни за закупуване на същия брой ценни книжа, които са били предоставени по сделката. От друга страна, реинвестирането на полученото парично обезпечение, получено по репо сделки, включва рискове, свързани с вида на направените инвестиции, и риска, че стойността на парично обезпечение може да спадне под сумата, дължима на контрагента. Управляващото дружество има ясна политика за предвиждане на евентуални загуби, съобразена с всеки вид активи, получени като обезпечение. При разработване на политиката за предвиждане на евентуални загуби се взимат предвид характеристиките на

активите, като кредитно състояние или изменчивост на цените и резултатите от стрес-тестовите. Политиката е оформена в самостоятелен документ и обосновава всяко решение за предвиждане на конкретна евентуална загуба или за неподвиждане на такава по отношение на даден вид активи. Управляващото дружество има отделна политика за обезпеченията и за реинвестиране на парично обезпечение.

Ограниченията по този раздел не се прилагат, когато се упражняват права на записване, произтичащи от прехвърляеми ценни книжа и инструменти на паричния пазар, които са част от активите на Фонда.

В случаите и при условията, предвидени в Правилата на Фонда и съгласно чл. 50, ал. 2 и 3 ЗДКИСДПКИ някои от ограниченията по предходните алинеи могат да не се прилагат до 6 месеца от получаване на разрешението за организиране и управление на Фонда, както и в случай на преобразуване, в което Фондът участва като приемаща колективна инвестиционна схема, за която Комисията е компетентен орган – до 6 месеца от датата на вписване на сливането или вливането в съответния регистър.

При нарушение на инвестиционните ограничения по причини извън контрола на Управляващото Дружество или в резултат на упражняване права на записване, Управляващото Дружество приоритетно, но не по-късно от два месеца от възникване на нарушението, чрез сделки за продажба привежда активите на Фонда в съответствие с инвестиционните ограничения, като отчита интересите на притежателите на дялове.

В тези случаи Управляващото Дружество е длъжно в 7-дневен срок от извършване на нарушението да уведоми Комисията за финансов надзор („КФН”), като предостави информация за причините за възникването му и за предприетите мерки за отстраняването му. Информация за предприетите мерки по изречение първо не се представя, ако нарушението е отстранено до представяне на уведомлението.

Управителния орган на управляващото дружество установява вътрешно рискови ограничителни прагове, които:

- За рисковите и умерено- рисковите ДФ са на ниво 98% от всички посочени ограничения;
- За консервативните и умерено консервативните ДФ са на ниво 99% от всички посочени ограничения;

Всяко преминаване на тези два прага се документира от отдела за анализ и управление на риска и се докладва на управителния орган на управляващото дружество за предприемане на коригиращи действия.

Б. Структура и организация на звеното за управление на риска

Отделът за анализ и управление на риска действа независимо от другите звена в Управляващото Дружество, отчита се пряко пред управителния орган и има следните функции:

- разработва и прилага системата за управление на риска на ДФ;
- изпълнява правилата и процедурите по управление на риска;
- гарантира съответствието с одобрената вътрешна система за ограничаване на риска на ДФ, включително с нормативно определените лимити за стойността на общата рискова експозиция и риска на насрещната страна по чл. 46-48 от Наредба №44;

- изчислява общата рискова експозиция на Фонда най-малко един път дневно, с цел управление на риска, свързан с позициите на Фонда в деривативни инструменти, се изчислява обща рискова експозиция по метода на поетите задължения, като винаги се спазва ограничението тя да не надвишава нетната стойност на активите на ДФ, както и ограниченията за концентрация, посочени в Наредба №44;
- консултира Съвета на директорите на управляващото дружество относно определянето на рисковия профил на ДФ;
- докладва редовно пред Съвета на директорите на управляващото дружество и на лицата, осъществяващи надзорни функции, когато е приложимо, относно:
  - а) съответствието между текущото ниво на риск, на което е изложен управляваният от него ДФ и одобрените рискови профили на тази схема;
  - б) съответствието на ДФ с вътрешната му система за ограничаване на риска;
  - в) адекватността и ефективността на процеса за управление на риска и по-специално показващ дали са предприети подходящи коригиращи мерки в случаите, когато са констатирани недостатъци;
- докладва редовно пред висшето ръководство, представяйки текущото ниво на риск, на което е изложен ДФ и за текущите или предвиждани нарушения на ограниченията, като по този начин се осигурява предприемането на навременни и подходящи действия;
- извършва преглед и подпомага организацията и процедурите за оценка на извънборсовите деривативи по чл. 49 от Наредба №44.

Управляващото дружество осигурява на отдела за анализ и управление на риска съответните правомощия и достъп до цялата информация, необходими за изпълнение на функциите му.

В. Обхват и характер на системите за отчет и измерване на риска

Управляващото дружество извършва оценка, контрол и периодичен преглед на:

- адекватността и ефективността на вътрешните правила за управление на риска, както и на мерките, процесите и техниките по чл. 44 – 46 Наредба №44;
- степента на спазване на правилата за управление на риска и изпълнението на мерките, процесите и техниките по чл. 44 - 46 Наредба №44;
- адекватността и ефективността на мерките, предприети за отстраняване на недостатъците в процеса на управление на риска.

Периодичният преглед, контрол и оценка по абзац 1 за съответната година се извършват в срок 90 дни от края на годината и се документират, като се посочва датата на извършването им. Периодът обхваща текущата финансова година.

Управляващото дружество е длъжно да уведоми Комисията за всяка съществена промяна в процеса на управление на риска.

Комисията проверява наличието на процедури за оценка, контрол и периодичен преглед на изискванията по ал. 1, а текущият контрол за спазването им се осъществява от заместник-председателя.

За оценката и управление на основните видове риск, отдел Анализ и управление на риска използва следните методи, без да се ограничава до:

- Историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение;
- β -коефициента към индексите на съответните пазари;
- Дюрация на инструментите с фиксирана доходност;
- Ежедневен мониторинг на входящите данни, използвани за оценките;
- Качествен и количествен кредитен анализ на базата на финансовите отчети, капиталовата структура, репутацията на емитента и обезпечението на емисията;
- Диверсификация на портфейла от акции и облигация и наблюдаване на лимитите за концентрация;
- Анализи на макроикономическите показатели на региона, в който се инвестира;
- Исторически данни за входящи и изходящи парични потоци, свързани с дейността на Фонда
- Метод на стойността под риск.

Рискът се оценява и управлява както на ниво отделна експозиция, така и на портфейлно ниво.

Г. Политики за хеджиране на риска чрез деривативни инструменти и неговата редукция, както и политиките и процедурите за наблюдение на постоянната ефективност на процесите по хеджиране и редукция на риска

Управляващото Дружество сключва сделки с деривативни инструменти от името на Фонда:

- с инвестиционна цел, съобразно инвестиционната политика и рисковия профил на Фонда, определени в Правилата му;

- с цел управление на риска – за хеджиране срещу пазарен и кредитен риск.

Управляващото Дружество сключва от името на Фонда (като купувач или продавач) само дериватни договори, които отговарят на следните критерии:

1. деривативни финансови инструменти, включително еквивалентни на тях инструменти, задълженията по които могат да бъдат изпълнени чрез парично плащане, търгувани на регулирани пазари по чл. 38, ал. 1, т. 1 - 3 ЗДКИСДПКИ и/или деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, при условие за деривативните финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари че:

а) базовите им активи са ценни книжа, финансови индекси, лихвени проценти, валута или валутни курсове, в които Фонда може да инвестира съгласно инвестиционната си политика, определена в Правилата му;

б) насрещната страна по сделката с тези деривативни финансови инструменти е институция – предмет на пруденциален надзор, и отговаря на изисквания, одобрени от заместник-председателя на КФН;

в) са обект на надеждна и подлежаща на проверка ежедневна оценка и във всеки момент по инициатива на Договорния фонд могат да бъдат продадени, ликвидирани или закрити чрез офсетова сделка по справедлива стойност.

При хеджиране на активите на Фонда с деривативни финансови инструменти Управляващото Дружество се съобразява с ограничението, че стойността на базовия актив

на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, който Фонда притежава в портфейла си.

Размерът на позициите в деривативни финансови инструменти, в които управляващото дружество инвестира за сметка на Договорния фонд с цел управление на риска зависят от ефективността на хеджирането.

Размерът на позицията в деривативни инструменти се определя от следните основни принципи:

- Основен фактор, който определя ефективността на хеджиращите сделки е избора на хеджиращ инструмент с базов актив или активи, които осигуряват най-добра корелация между цената на хеджиращия инструмент и цената, която стои в основата на съответния риск, който се хеджира.
- Хеджирането се счита за високоефективно, ако в началото и по време на неговото съществуване се очаква измененията в справедливата стойност или паричните потоци на хеджирания актив да бъдат почти напълно компенсирани посредством измененията в справедливата стойност и паричните потоци на хеджиращия инструмент, а конкретните резултати са в рамките на 80-125 %.

При управление на активите на Инвестиционното дружество/Договорния фонд, управляващото дружество ежедневно следи и оценява ефективността на хеджирането, като прилага принципите на Международен Счетоводен Стандарт 39.

II. Информация относно използваните методи за оценка на всеки вид риск, както и описание на съответните вътрешни и външни показатели, които се вземат предвид при прилагането на метода на измерване

Използваните от УД методи за оценка на отделните видове рискове са оповестени в т.І от настоящия документ.

При прилагане на методите за измерване на риска се вземат предвид следните вътрешни и външни показатели: пазарни цени на финансовите инструменти; пазарна стойност на съответните индекси (EURIBOR и др.), количество притежавани активи от съответния вид; дата на падеж, чиста цена и размер и честота на купонните плащания на дълговите финансови инструменти; валутни курсове; размер на активите и пасивите на Фонда по срочност и видове; финансови отчети на компаниите емитенти на съответните финансови инструменти и др.

Пазарен риск

Стандартното отклонение в края на 2025 г. е 3.02%.

Кредитен риск и риск на насрещната страна

Към датата на съставяне на този документ фонда няма неприключила сделка с насрещна страна.

Повечето сделки през годината са сключени на регулиран пазар, с което се минимизират контрагентния и сетълмент риска.

През годината фонда не е сключвал сделки с деривативни инструменти.

През 2025 г. няма намаляване на стойността на инвестицията в дадена дългова ценна книга, притежавана от фонда, поради кредитно събитие (обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност) при емитента на този инструмент, с изключение на (поради специалната военна операция на Руската федерация в Украйна през февруари 2022 г. и

наложените санкции в резултат на това от ЕС и западните страни на Русия, лихвените плащания на руски емитенти на практика не могат да бъдат получени от облигационерите от такива държави), стойността на експозицията, притежавана от фонда, в дългови ценни книжа на руски емитенти. Към края на 2025 г. тя е на обща стойност 0.15% от активите на фонда.

Оперативен риск

Въведени са контролни процедури в структурата на дружеството, които да ограничат оперативния риск и да осигурят прозрачност и добро корпоративно управление. Следи се за нормативните изменения и съответствие.

Риск от концентрация

През годината ежедневно се проследява за превишаване на приетите максимално допустими законови и определени с вътрешните правила граници на концентрация на инвестициите в различни финансови инструменти и групи. Процентния дял на групите и на емисиите с тежест в портфейла над 5% в края на 2025 г. възлиза на 37.88%.

Управление на ликвидността и ликвиден риск

Паричните средства в края на 2025 г. представляват 0.12 % от активите на фонда. Нетно, фонда отчита, обратни изкупувания през 2025 г., на обща стойност 14 888.31 лв.

Дейността по управлението на рисковете се извършва ежедневно, като се спазват всички нормативни изисквания и вътрешните правила за управление на риска. При оценката на риска се прилагат подходящи измерители, като стойностите им се анализират ежедневно и се следят ограниченията и действащите лимити.

Информацията е актуална към 31.12.2025 г.

Отдел за анализ и управление на риска